

บทที่ 4

ผลการทดลอง และวิจารณ์

4.1. ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของวัตถุดิบ

การวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมี คือ ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด ปริมาณความชื้น ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด water activity ปริมาณกาก ปริมาณโปรตีน/ไนโตรเจน ปริมาณเถ้า ปริมาณกรด และ pH ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ส่วนประกอบทางเคมีของวัตถุดิบ

ส่วนประกอบทางเคมี	พันธุ์		
	กล้วยน้ำว้า	กล้วยหอมทอง	กล้วยไข่
ปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (ร้อยละ)	25.4 ^a ±0.99	21.9 ^b ±1.03	22.1 ^b ±0.84
ปริมาณความชื้น (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	74.1 ^a ±0.11	77.3 ^b ±0.17	76.5 ^c ±0.18
ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	19.4 ^a ±0.14	16.7 ^b ±0.99	17.2 ^b ±0.53
Water activity	0.95 ^a ±0.0	0.97 ^b ±0.00	0.97 ^b ±0.00
ปริมาณกาก (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	0.25 ^a ±0.03	0.18 ^b ±0.01	0.38 ^c ±0.10
ปริมาณโปรตีน/ไนโตรเจน (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	2.34 ^a ±0.15	2.48 ^a ±0.17	3.05 ^b ±0.29
ปริมาณเถ้า (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	0.87 ^a ±0.15	0.99 ^a ±0.35	1.63 ^b ±0.19
ปริมาณกรด (ร้อยละ โดยน้ำหนัก)	1.86 ^a ±0.08	1.2 ^b ±0.87	1.2 ^b ±0.56
pH	4.30 ^a ±0.03	4.50 ^b ±0.02	4.50 ^b ±0.04

หมายเหตุ : อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นว่าส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยสุกแต่ละพันธุ์มีค่าแตกต่างกัน เนื่องจากมีสายพันธุ์ และแหล่งที่ปลูกต่างกัน (Turner, 1997) นอกจากนี้ส่วนประกอบของแข็งที่พบมากที่สุดในกล้วยสุกทั้งสามพันธุ์ คือ น้ำตาล โดยกล้วยน้ำว้ามีปริมาณน้ำตาลทั้งหมดมากที่สุด คือ ร้อยละ 19.43 โดยน้ำหนักกล้วยสุก ส่วนกล้วยหอมทอง และกล้วยไข่มีปริมาณน้ำตาลทั้งหมดใกล้เคียงกัน คือ กล้วยหอมทองมีปริมาณน้ำตาลทั้งหมดร้อยละ 16.7 โดยน้ำหนัก และกล้วยไข่มีปริมาณน้ำตาลทั้งหมดเป็นร้อยละ 17.2 โดยน้ำหนัก สำหรับส่วนประกอบของแข็งอื่นๆ นั้นจะเห็นว่าน้อยมาก คือ เมื่อรวมกันแล้วมีค่าน้อยกว่าร้อยละ 5 โดยน้ำหนักของกล้วยสุกในทุกๆ พันธุ์ อีกทั้งการกวนในการทดลองนี้เป็นเพียงการให้ความร้อนเพื่อลดปริมาณความชื้นของวัตถุดิบลงเท่านั้น ไม่มีการเติมส่วนผสมอื่นนอกจากเพศดิน ด้วยเหตุนี้ผู้ทดลองจึงทำการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์เพียง 3 ชนิด เท่านั้นคือ ปริมาณความชื้น ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด และ water activity เนื่องจากโครงสร้างทางวิสโคอีลาสติกของกล้วยกวนนั้น น่าจะเกิดจากส่วนประกอบที่มากที่สุดดังกล่าว ส่วน water activity นั้นอาจใช้เป็นเกณฑ์ในการอ้างอิงเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสมบัติวิสโคอีลาสติกที่เกิดขึ้นได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2. ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์

สำหรับการแสดงผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์นั้น ในที่นี้ได้แสดงเฉพาะส่วนประกอบที่คาดว่าจะมีผลต่อสมบัติวิสโคอิลาสติคของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเป็นส่วนประกอบที่มีปริมาณมากในผลิตภัณฑ์ ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ประกอบด้วย ปริมาณความชื้น ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด และ water activity โดยแยกแสดงตามสายพันธุ์ของกล้วย ดังนี้

4.2.1. ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยน้ำว้ากวน

ตารางที่ 4.2 ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคตินปริมาณต่างกัน 4 ระดับ

ส่วนประกอบทางเคมี (%w/w, wet basis)	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
ปริมาณความชื้น	35.5 ^a ± 0.16	37.5 ^b ± 0.44	37.9 ^b ± 0.09	36.2 ^a ± 0.24
Water Activity	0.84 ^{ab} ± 0.00	0.84 ^b ± 0.00	0.84 ^a ± 0.00	0.82 ^c ± 0.00
ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด	47.4 ^a ± 0.93	47.0 ^a ± 1.88	37.4 ^b ± 0.60	38.4 ^b ± 0.00

หมายเหตุ : อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นว่าเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น ปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยกล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนักมีปริมาณความชื้นมากที่สุด คือ ร้อยละ 37.97 และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับกล้วยน้ำว้ากวนในระดับควบคุม ซึ่งมีปริมาณความชื้นน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 35.48 ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากการทดลองนี้มุ่งเน้นให้ปริมาณความชื้น และปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์ในทุกๆ หน่วยทดลองมีค่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้คาดว่าปริมาณความชื้นที่เพิ่มขึ้นคาดว่าเกิดจากความแตกต่างของความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศแต่ละวัน ทำให้อัตราการระเหยของน้ำในผลิตภัณฑ์ระหว่างการทิ้งให้เย็นที่อุณหภูมิห้องต่างกันจึงเป็นผลให้น้ำในผลิตภัณฑ์เหลืออยู่ในผลิตภัณฑ์ในปริมาณที่ต่างกัน นอกจากนี้ เพคตินซึ่งจัดเป็นของแข็งในผลิตภัณฑ์ยังมี reflective index ซึ่งในที่นี้คาดว่าสาเหตุหนึ่งของการบิดเบือนค่า reflective index ที่แท้จริงของปริมาณน้ำตาลในผลิตภัณฑ์ ทำให้ค่าปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดของผลิตภัณฑ์บิดเบือน

ไปจากความเป็นจริง เป็นผลให้ปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์ในแต่ละหน่วยทดลองไม่เท่ากัน และเนื่องจากปริมาณความชื้นที่เพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณน้ำตาลทั้งหมดในกล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคติน ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำตาลในกล้วยน้ำว้ากวน ระดับควบคุม ส่วนแนวโน้มของ water activity นั้น โดยรวมไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

สำหรับผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยไข่กวนนั้น ให้ผลคล้ายกันกับ ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยน้ำว้ากวน ดังนี้

4.2.2. ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยไข่กวน

ตารางที่ 4.3 ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยไข่กวนที่เติมเพคตินปริมาณต่างกัน 4 ระดับ

ส่วนประกอบทางเคมี (%w/w, wet basis)	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
ปริมาณความชื้น	33.4 ^a ± 0.57	33.7 ^a ± 0.38	35.2 ^b ± 0.20	31.5 ^c ± 0.32
Water Activity	0.81 ^a ± 0.00	0.81 ^b ± 0.00	0.82 ^c ± 0.00	0.79 ^d ± 0.00
ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด	54.1 ^a ± 0.00	49.9 ^b ± 1.33	48.8 ^b ± 0.51	48.8 ^c ± 0.99

หมายเหตุ : อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยไข่กวน พบว่าปริมาณความชื้นมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเมื่อเติมเพคติน โดยมีค่ามากที่สุด คือ ร้อยละ 35.15 ในกล้วยไข่กวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเทียบกับกล้วยไข่กวนในระดับควบคุม และ เช่นกันกับกล้วยน้ำว้ากวน ปริมาณน้ำตาลทั้งหมดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเทียบกับกล้วยไข่กวนในระดับควบคุมเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณความชื้นเมื่อมีการเติมเพคติน

ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยกวนทั้ง 2 พันธุ์ คือ กล้วยน้ำว้ากวน และ กล้วยไข่กวน ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ ปริมาณความชื้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามปริมาณ เพคติน ทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่า การทิ้งให้กล้วยกวนเย็นลงที่อุณหภูมิห้องอาจมีผลต่อปริมาณ ความชื้นของผลิตภัณฑ์เนื่องจากความแปรปรวนของความชื้นสัมพัทธ์ตามสภาพอากาศในแต่ละวัน เป็นผลให้ปริมาณความชื้นของกล้วยกวนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเกิดความแตกต่างทางสถิติของ

ปริมาณความชื้นในกล้วยกวนทุกๆ พันธุ์ และทั้ง 4 ระดับการเติมเพคติน อีกทั้งปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดที่วัดจาก hand refractometer นั้น ไม่ละเอียดเพียงพอต่อการใช้อ้างอิงคุณสมบัติที่เหมือนกันสำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างของสมบัติวิสโคอิลาสติคจากการเติมเพคติน ผู้ทดลองจึงได้ทำการเตรียมผลิตภัณฑ์กล้วยหอมทองกวนใน desiccators เพื่อหลีกเลี่ยงความแปรปรวนของสภาพอากาศดังกล่าว ทำให้ผลการวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยหอมทองกวนมีแนวโน้มดีขึ้นดังจะแสดงในหัวข้อต่อไป

4.2.3. ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยหอมทองกวน

ตารางที่ 4.4 ส่วนประกอบทางเคมีของกล้วยหอมทองกวนที่เติมเพคตินปริมาณต่างกัน 4 ระดับ

ส่วนประกอบทางเคมี (%w/w, wet basis)	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
ปริมาณความชื้น	32.0 ^a ± 0.30	30.7 ^a ± 4.02	33.5 ^a ± 0.27	33.9 ^a ± 0.56
Water Activity	0.75 ^a ± 0.00	0.76 ^a ± 0.00	0.76 ^a ± 0.00	0.77 ^a ± 0.00
ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด	46.9 ^a ± 0.27	47.9 ^a ± 0.21	46.0 ^a ± 1.74	45.7 ^a ± 1.66

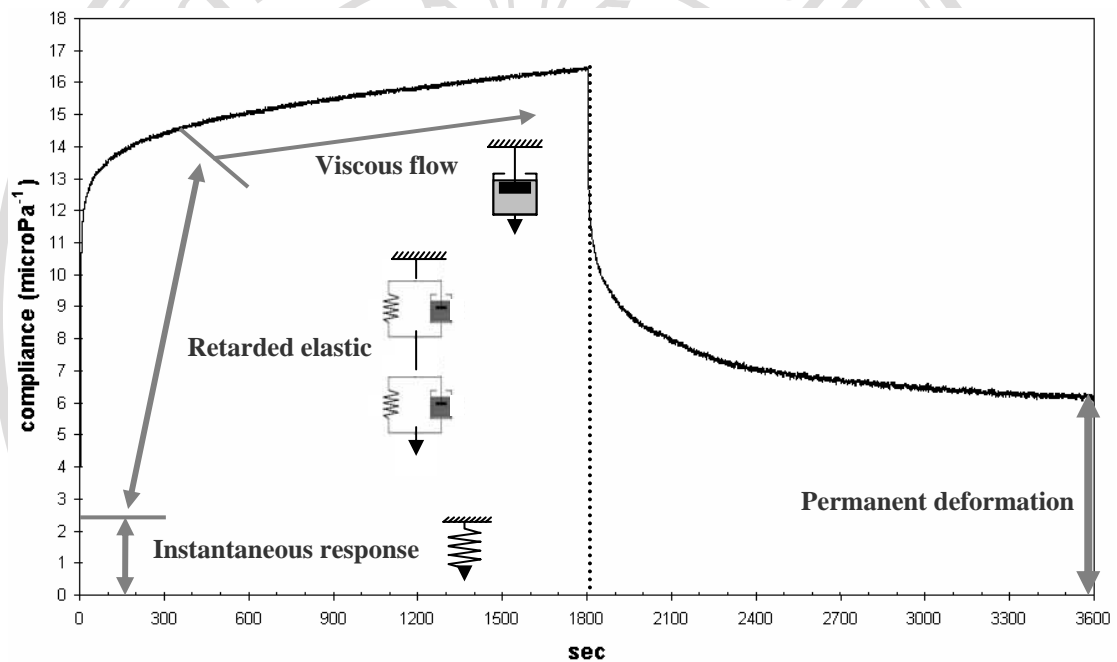
หมายเหตุ : อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์พบว่าเบื้องต้นปริมาณเพคตินที่เพิ่มขึ้นมีผลทำให้ปริมาณความชื้นในผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยมีค่ามากที่สุดได้ในผลิตภัณฑ์กล้วยหอมทองกวนที่เติมเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก คือ ร้อยละ 33.89 แต่การเพิ่มขึ้นนี้ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ สำหรับปริมาณน้ำตาลทั้งหมดแล้ว มีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติของปริมาณน้ำตาลทั้งหมดในกล้วยหอมทองกวนแต่ละหน่วยทดลองเช่นกัน

จึงอาจสรุปได้ว่าความแปรปรวนของความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศมีผลต่อปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์รวมถึงความแปรปรวนของส่วนประกอบทางเคมีอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

4.3. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติก

ผลการทดสอบ creep แสดงให้เห็นว่า กล้วยกวนทุกหน่วยทดลองสามารถอธิบายได้ด้วยแบบจำลอง 6 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย แบบจำลองของแมกซ์เวลล์ 1 ส่วน และแบบจำลองของไวค-เคลวิน 2 ส่วน ซึ่งในที่นี้ขอยกตัวอย่างเพียงตัวอย่างเดียว คือ กล้วยน้ำว่ากวนที่เติมเพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก ผลการทดลองเป็นดังนี้

รูปที่ 4.1 : ผลการทดสอบ creep ของกล้วยน้ำว่ากวน เติมเพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก

จะเห็นว่าเส้นโค้งในส่วนของ creep (0-1800 วินาที) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วน instantaneous response (การตอบสนองของสปริงเดี่ยวในแบบจำลองของแมกซ์เวลล์) ส่วน retarded elastic (การตอบสนองของแบบจำลองของไวค-เคลวินทั้งสอง) และส่วนของ viscous flow (การตอบสนองของลูกสูบเดี่ยวในแบบจำลองของแมกซ์เวลล์)

เมื่อพิจารณาตามแบบจำลอง 6 องค์ประกอบ (แบบจำลองของแมกซ์เวลล์ 1 ส่วน และแบบจำลองของไวค-เคลวิน 2 ส่วน) ดังกล่าวจะได้สมการของเส้นโค้งของ creep เป็นดังนี้

$$J = 2.55 \times 10^{-6} + 1.05 \times 10^{-6} [1 - e^{-t/8.32}] + 1.40 \times 10^{-6} [1 - e^{-t/210.41}] + t / 8.55 \times 10^8 \dots \dots (4.1)$$

นั่นคือ มีค่าคงที่ต่างๆ ของสมการเป็นดังนี้

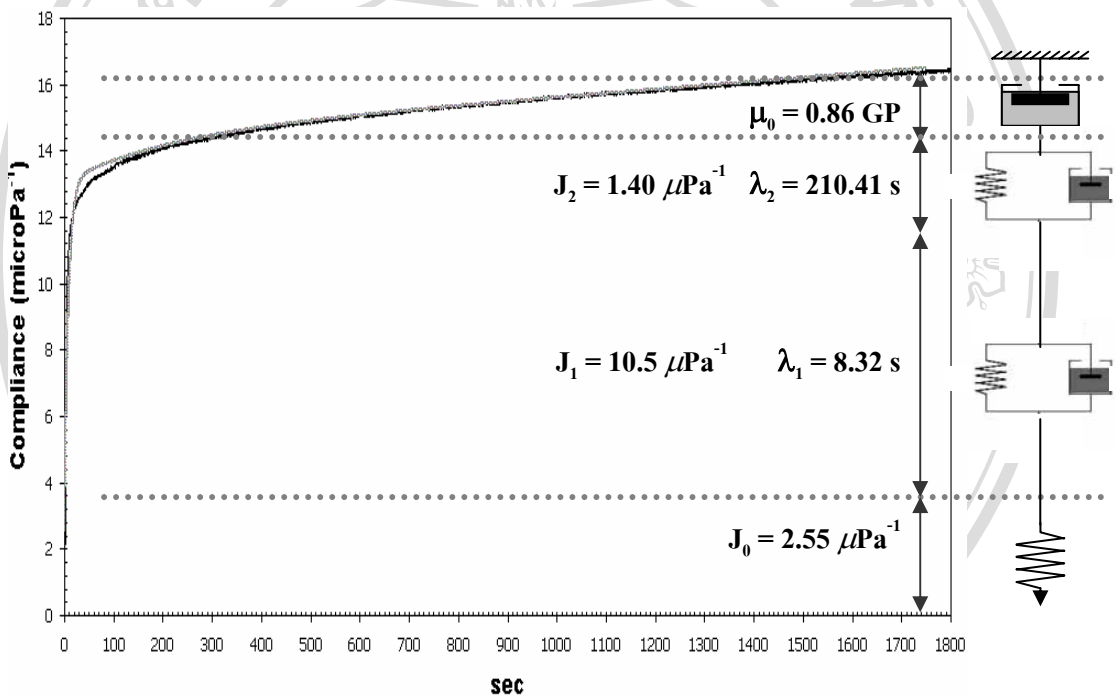
$$J_0 = 2.55 \mu\text{Pa}^{-1}$$

$$J_1 = 10.5 \mu\text{Pa}^{-1}, \lambda_1 = 8.32 \text{ s}$$

$$J_2 = 1.40 \mu\text{Pa}^{-1}, \lambda_2 = 210.41 \text{ s}$$

และ $\mu_0 = 0.86 \text{ GP}$

เส้นโค้งของ creep จากสมการดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดลอง เป็นดังนี้

รูปที่ 4.2 : การเปรียบเทียบเส้นโค้งของ creep ตามสมการของแบบจำลอง 6 องค์ประกอบ และผลการทดลองจริง เมื่อ คือ เส้นโค้งตามสมการของแบบจำลอง และ คือ ผลการทดลอง

จะเห็นได้ว่า เส้นโค้งของ creep ทั้งจากสมการ และจากผลการทดลองจริงมีความสอดคล้อง และใกล้เคียงกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า แบบจำลอง 6 องค์ประกอบ สามารถใช้ทำนายสมบัติทางวิสโคอีลาสติกของก้ำวุ้นหน่วยทดลองนี้ได้ และเช่นเดียวกันกับก้ำวุ้นในหน่วยทดลองอื่นๆ ที่สามารถอธิบายและทำนายสมบัติทางวิสโคอีลาสติกได้ด้วยแบบจำลองนี้เช่นกัน (ดูรายละเอียดของวิธีการวิเคราะห์ creep curve ได้ในภาคผนวก ข และผลการวิเคราะห์ creep curve ก้ำวุ้นหน่วยทดลองอื่น ๆ ใน ภาคผนวก ค)

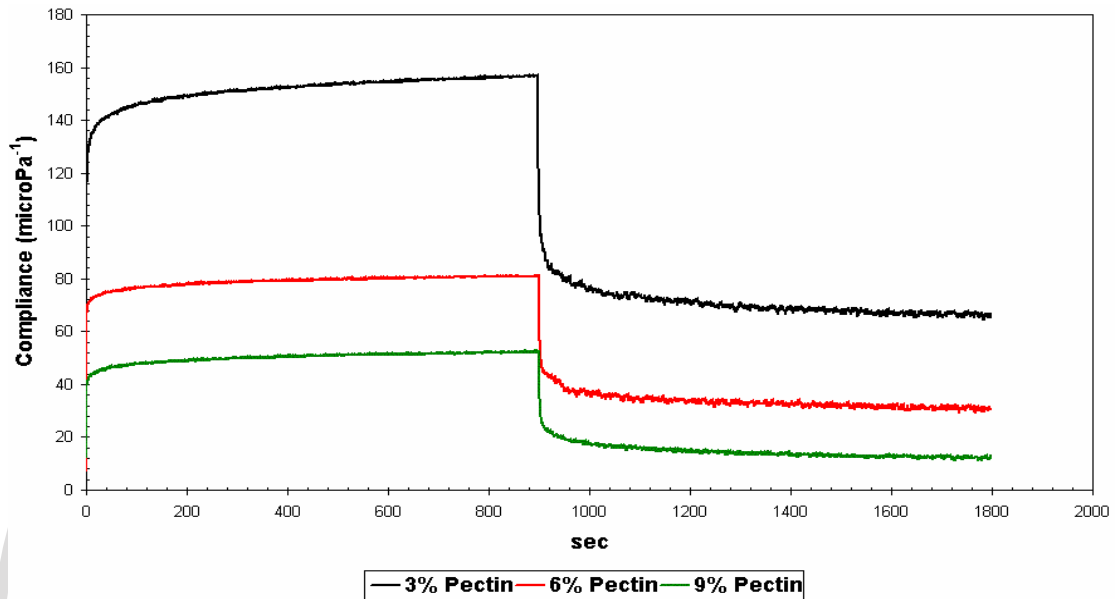
นอกจากส่วนของ creep แล้วจากรูปที่ 4.1 จะเห็นว่าเมื่อทำการถอนแรง (ณ เวลา 1800 วินาที) เส้นโค้งเกิดการเปลี่ยนแปลงในทันที คือ ดิ่งลงจากจุดสุดท้ายของ creep อย่างฉับพลัน จากนั้นจึงแสดงการไหลตามเวลา และไหลด้วยอัตราเร็วลดลงเรื่อยๆ สังเกตได้จากความชันของเส้นโค้งส่วนนี้ค่อยๆ ลดลงจนเกือบคงที่ ลักษณะเช่นนี้ คือ ลักษณะของการคืนรูป (Demans, 1976) และ ณ เวลาสุดท้ายของการทดสอบ เส้นโค้งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการผิดรูปถาวร คือ ไม่เกิดการคืนรูปสู่จุดเริ่มต้น (ความเครียดเป็น 0) (Ward and Hadley, 1995)

สำหรับการอธิบายสมบัติวิสโคอิลาสติก ผู้เขียนขออ้างอิงค่า “E” (อีลาสติกโมดูลัส) และ “ μ ” (คามหนืด) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเป็นวิสโคอิลาสติกของก๊วยกวนในหน่วยทดลองต่างๆ เนื่องจาก E เป็นตัวแทนในการแสดงความเป็นอีลาสติกของวัสดุ และ μ เป็นตัวแทนในการแสดงสมบัติการไหล

นอกจากนี้ วัสดุแบบ 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีคุณสมบัติร่วมระหว่างอีลาสติกและการไหล เมื่อทำการถอนแรงกด วัสดุจะแสดงสมบัติอีลาสติกด้วยการคืนรูป แต่เนื่องจากวัสดุมีสมบัติการไหลร่วมด้วยโดยเฉพาะส่วนที่เป็นลูกสูบเดี่ยวจากแบบจำลองแมกซ์เวลล์ ทำให้ไม่สามารถคืนรูปดั้งเดิมได้อย่างสมบูรณ์ และเกิดการผิดรูปถาวร (การผิดรูปถาวร) (ดังรูปที่ 4.1) การคืนรูปและการผิดรูปถาวรนี้ สามารถบ่งได้ถึงความเป็นอีลาสติก และการไหลของวัสดุเช่นกัน ดังนั้น การวิเคราะห์ความแตกต่างของสมบัติวิสโคอิลาสติกของวัสดุทดลองในหัวข้อต่อไปนี้ จึงประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ อีลาสติกโมดูลัส (E_0 : อีลาสติกโมดูลัส ของสปริงเดี่ยวจากแบบจำลองของแมกซ์เวลล์) ความหนืด (μ_0 : ความหนืดของลูกสูบเดี่ยวจากแบบจำลองของแมกซ์เวลล์) และการผิดรูปถาวร (ความสูงของเส้นโค้งของ creep ณ เวลาสุดท้าย) เนื่องจากค่าทั้งสาม แสดงการตอบสนองต่อการทดสอบ ที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงคุณสมบัติของวัสดุทดลองได้ชัดเจน

4.3.1. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติกของเจลเพคติน

การทดลองนี้มีขึ้นเพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของผลของการเพิ่มขึ้นของปริมาณเพคตินต่อสมบัติวิสโคอิลาสติกของผลิตภัณฑ์ โดยใช้เจลที่เตรียมจากสารละลายที่มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด คือ น้ำตาล ตั้งแต่ร้อยละ 65 โดยน้ำหนักขึ้นไป โดยแปรผันปริมาณเพคติน คือ ร้อยละ 3.6 และ 9 โดยน้ำหนัก และมี pH 3.0 ซึ่งภาวะดังกล่าวเหมาะสมต่อการเกิด เจลของเพคติน ชนิด rapid set นี้ (Dumitriu, 1998) เจลทุกหน่วยทดลองมีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดร้อยละ 75 (วัดด้วย hand refractometer) ผลการทดสอบเป็นดังนี้

รูปที่ 4.3: ผลการทดสอบ creep ในเจลเพคติน

จากผลดังกล่าว จะเห็นว่าเส้นโค้งของ creep ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น คือ เส้นโค้งของเจลที่มีปริมาณเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนักมีความสูงมากที่สุด ความสูงของเส้นโค้งของ creep ลดลงเมื่อมีปริมาณเพคตินร้อยละ 6 โดยน้ำหนัก และเส้นโค้งของเจลที่มีปริมาณเพคตินร้อยละ 9 โดยน้ำหนักมีความสูงน้อยที่สุด นั่นคือปริมาณเพคตินที่เพิ่มขึ้นมีผลเพิ่มสมบัติอีลาสติกของเจลอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้อีลาสติกโมดูลัส (E_0) ยังเพิ่มขึ้นอย่างเป็นลำดับตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณเพคติน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 อีลาสติกโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และการผิดรูปถาวร ของเจลเพคติน

Viscoelasticity	3%Pectin	6%Pectin	9%Pectin
E_0 (MPa)	$0.02^a \pm 0.02$	$0.05^b \pm 0.01$	$0.06^c \pm 0.02$
μ_0 (GP)	$0.21^a \pm 0.38$	$0.28^a \pm 0.52$	$0.25^a \pm 0.20$
PD (μPa^{-1})	$66.0^a \pm 2.00$	$31.0^b \pm 1.20$	$12.2^c \pm 2.05$

หมายเหตุ :

- PD คือ การผิดรูปถาวร
- อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคติน กับ อีลาสติคโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และการผิดรูปถาวรของเจลเพคติน

Viscoelasticity	Equation	R ²
E_0 (Pa)	$E_0 = 2.12 \times 10^4 * \text{pectin} + 2.33 \times 10^4$	0.97
μ_0 (P)	$\mu_0 = 2.00 \times 10^7 * \text{pectin} + 7.00 \times 10^7$	0.64
PD (Pa^{-1})	$\text{PD} = -9.00 \times 10^{-6} * \text{pectin} + 9.00 \times 10^{-5}$	0.97

หมายเหตุ : - PD คือ การผิดรูปถาวร

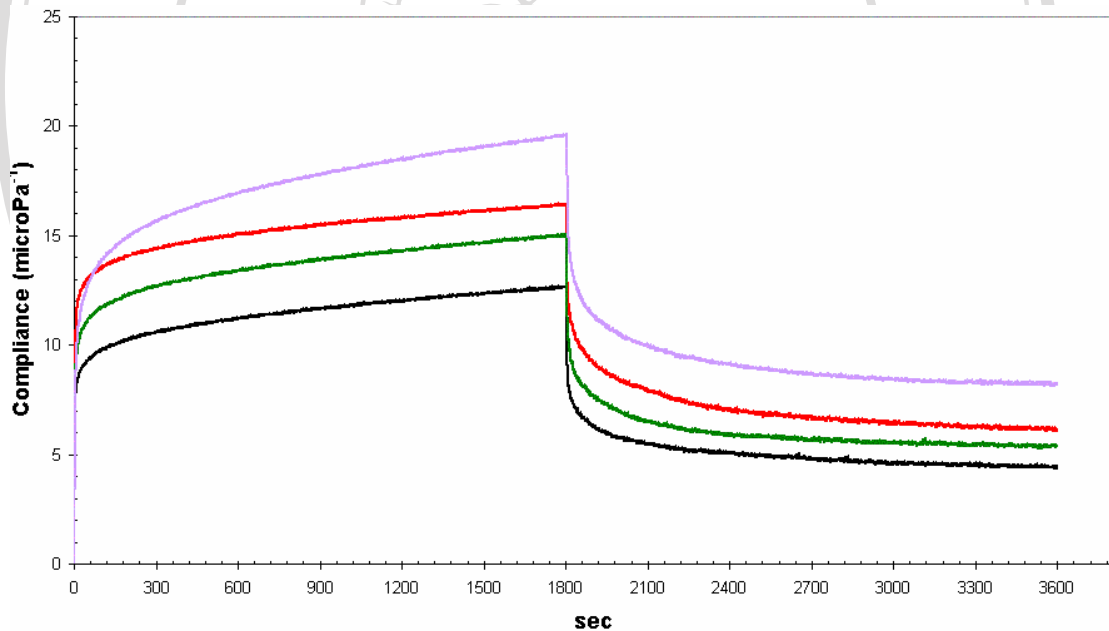
การเพิ่มขึ้นของอีลาสติคโมดูลัสนั้นสอดคล้องกับความสูงของเส้นโค้งของ creep และการผิดรูปถาวร คือ ค่าอีลาสติคโมดูลัสมีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.02 MPa เมื่อมีปริมาณเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก และเกิดการผิดรูปถาวรมากที่สุด คือ $66.0 \mu\text{Pa}^{-1}$ จากนั้นอีลาสติคโมดูลัสมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อปริมาณเพคตินในเจลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6 โดยน้ำหนัก คือ 0.05 MPa และเช่นกัน การผิดรูปถาวรก็ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ $31.0 \mu\text{Pa}^{-1}$ เมื่อเทียบกับเจลที่ปริมาณเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก และอีลาสติคโมดูลัสมีค่ามากที่สุด คือ 0.06 MPa ในเจลที่มีปริมาณเพคตินร้อยละ 9 โดยน้ำหนัก และมีการผิดรูปถาวرن้อยที่สุด คือ $12.2 \mu\text{Pa}^{-1}$ (ตารางที่ 4.5) ผลดังกล่าวทำให้ทราบว่า การเติมเพคตินควรมีผลเพิ่มสมบัติอีลาสติคในผลิตภัณฑ์กัววอน ทั้งนี้ต้องมีภาวะที่เหมาะสมต่อการเกิดเจลของเพคตินเพื่อการก่อพันธะ และการเกิดจังก์ชันโซนที่สมบูรณ์ (นิธิยา, 2545)

โดยการเติมเพคตินปริมาณร้อยละ 3 โดยน้ำหนักขึ้นไปสามารถมีผลเพิ่มสมบัติอีลาสติค (E_0) ของผลิตภัณฑ์ได้ถึงร้อยละ 97 และลดการเกิดการผิดรูปถาวรได้ถึงร้อยละ 97 (ตารางที่ 4.6) สำหรับความหนืดนั้น ในเบื้องต้นเพคตินมีผลเพิ่มความหนืดให้กับเจล แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าวไม่แสดงความแตกต่างทางสถิติในเจลทั้งสาม เนื่องจากเพคตินมีผลเพิ่มความหนืดให้กับผลิตภัณฑ์ได้เพียงร้อยละ 64 เท่านั้น ซึ่งถือว่ามีผลเพียงระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.6) อีกทั้งเจลของสารจำพวก pectic substances นั้นจะแสดงสมบัติอีลาสติคมากกว่าการไหล (Alvarez and others, 1998) การเติมเพคตินจึงมีผลกับสมบัติอีลาสติคมากกว่าสมบัติการไหล

อย่างไรก็ตามการทดลองนี้เป็นการทดลองเชิงอุดมคติ คือ ใช้เจลที่เตรียมจากเพคติน และ น้ำตาลโดยตรงจึงให้ผลเป็นไปตามทฤษฎีทุกประการ แต่การทดสอบในอาหารนั้นมีส่วนประกอบ อื่นๆ อีก เช่น กาก และ โปรตีน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความแปรปรวนกับการทดสอบ และบิดเบือนไป จากทฤษฎีได้

4.3.2. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติคของกล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคติน ต่างกัน 4 ระดับ

การทดสอบ creep ในผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคตินต่างกัน 4 ระดับให้ผลดังแสดง ในรูปที่ 4.4 ดังนี้

รูปที่ 4.4 : แผนภาพเปรียบเทียบ creep compliance ของผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคติน ต่างกัน 4 ระดับ

ตารางที่ 4.7 อีลาสติคโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และ การผิดรูปถาวร ของกล้วยน้ำว้ากวนที่เติม เพคตินต่างกัน 4 ระดับ

Viscoelasticity	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
E_0 (MPa)	$0.36^a \pm 0.07$	$0.39^a \pm 0.08$	$0.25^b \pm 0.03$	$0.24^b \pm 0.03$
μ_0 (GP)	$0.90^a \pm 0.05$	$0.86^a \pm 0.05$	$0.80^a \pm 0.03$	$0.52^b \pm 0.02$
PD (μPa^{-1})	$3.40^a \pm 45.1$	$6.20^b \pm 66.3$	$5.40^b \pm 47.4$	$8.20^c \pm 35.7$

หมายเหตุ :

- PD คือ การผิดรูปถาวร
- อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของ ข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคตินกับอีลาสติคโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และการ ผิดรูปถาวรของกล้วยน้ำว้ากวน

Viscoelasticity	Equation	R^2
E_0 (Pa)	$E_0 = -4.79 \times 10^4 * \text{pectin} + 3.83 \times 10^5$	0.69
μ_0 (P)	$\mu_0 = 1.00 \times 10^8 * \text{pectin} + 9.00 \times 10^{-8}$	0.81
PD (Pa^{-1})	$\text{PD} = 1.00 \times 10^{-6} * \text{pectin} + 4.00 \times 10^{-6}$	0.78

หมายเหตุ :

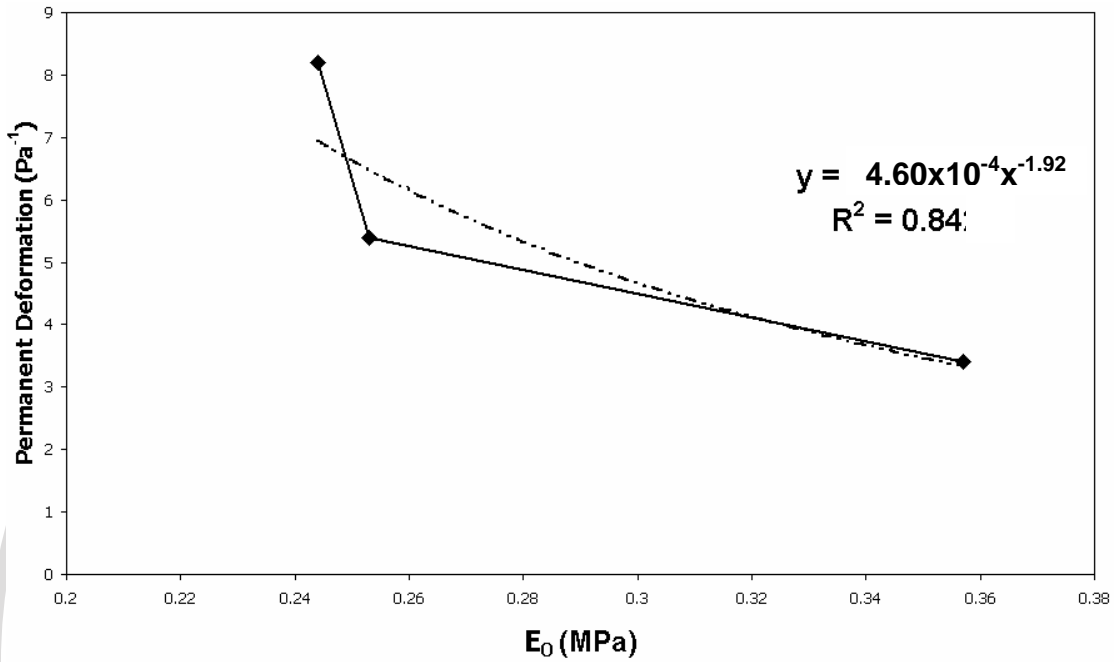
- PD คือ การผิดรูปถาวร

จากผลการทดลอง จะเห็นว่า เส้นโค้งของ creep มีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินใน ผลิตรกัณฑ์เพิ่มขึ้น คือ กล้วยกวนระดับควบคุมให้ความสูงของเส้น โค้งของ creep น้อยที่สุด และมีความสูงเพิ่มขึ้นในกล้วยกวนที่เติมเพคตินร้อยละ 1 และ 2 โดยน้ำหนัก และกล้วยกวนที่เติมเพคติน ร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก มีความสูงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผลิตรกัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนนี้เกิดการยุบตัว มากขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีแต่การลดลงของเส้น โค้งของ creep นี้ สัมพันธ์กับอีลาสติคโมดูลัส (E_0) คือ E_0 มีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น ดังแสดงใน ตารางที่ 4.7 นอกจากนี้ในตารางที่ 4.8 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคตินกับค่าคงที่ ต่างๆของแบบจำลอง จะพบว่า E_0 สัมพันธ์กับปริมาณเพคตินในเชิงลบ นั่นคือ เมื่อปริมาณเพคตินมี

ค่ามากขึ้น E_0 ย่อมมีค่าลดลง โดยมี $R^2 = 0.69$ นั่นคือ การเพิ่มปริมาณเพคตินมีผลต่อ E_0 เพียงร้อยละ 69 เท่านั้น ซึ่งถือว่ามิผลต่อ E_0 ในระดับปานกลาง

การลดลงของอีลาสติคโมดูลัส หมายถึง ผลึกภัณฑ์ที่มีสมบัติอีลาสติคลดลง หรืออีกนัยหนึ่งคือ มีความแข็ง (ความยืดหยุ่น) น้อยลงนั่นเอง เมื่อออกแรงกดจึงเกิดการยุบตัวได้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากปริมาณความชื้นซึ่งเป็นของเหลวในผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นตามปริมาณเพคติน ทำให้สมบัติความเป็นอีลาสติคของผลิตภัณฑ์ลดลง ในที่นี้คาดว่ามิสาเหตุมาจากเพคตินเกิดเจลได้ไม่สมบูรณ์เป็นเพียงการก่อเจลด้วยพันธะอย่างอ่อนเท่านั้น (Oakenfull, 1991) เนื่องจากส่วนผสมของวัตถุดิบก่อนการกวนไม่อยู่ในภาวะที่เหมาะสมต่อการเกิดเจล หรือการก่อจังก์ชัน โชนของเพคตินคือ มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด และ pH ไม่เหมาะสม เนื่องจากเพคตินชนิดนี้จะเกิดเจลได้ดีที่ pH ประมาณ 3 และมีของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดร้อยละ 55 ขึ้นไป (Dumitriu, 1998) ทำให้เจลที่ได้ไม่แข็งแรงมากพอ ซึ่งการเติมเพคตินหากเกิดจังก์ชัน โชน หรือมีการก่อพันธะต่างๆ ได้ดี เจลที่ได้จะมีความคงตัว และแข็งแรงมากขึ้น (Oakenfull, 1991) การเติมเพคตินจึงควรมีผลเพิ่มความแข็ง หรือสมบัติอีลาสติคของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งปริมาณเพคตินที่มากขึ้นย่อมหมายถึง การเพิ่มความเข้มข้นของโพลีเมอร์เพคตินในกล้วยกวน ซึ่งการเพิ่มขึ้นของโพลีเมอร์เพคติน ย่อมเป็นการเพิ่มการแสดงออกของสมบัติอีลาสติคของผลิตภัณฑ์ (Apel, 1997) อีกทั้งอีลาสติคโมดูลัสควรเป็นปฏิภาคโดยตรงกับความเข้มข้นของเพคติน (Chronakis, 1996)

นอกจากนี้ การฝึกรูปถาวรยังเพิ่มขึ้นตามปริมาณเพคตินอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการเติมเพคตินมีผลเพิ่มสมบัติการไหลของผลิตภัณฑ์ตามสมการในตารางที่ 4.8 และจาก $R^2 = 0.78$ ซึ่งหมายถึง การเติมเพคตินมีผลเพิ่มสมบัติการไหลได้ถึงร้อยละ 78 อีกทั้งการฝึกรูปถาวรยังมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับสมบัติอีลาสติค (E_0) ของผลิตภัณฑ์ ดังแสดงในรูปที่ 4.5 คือ การฝึกรูปถาวรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อ E_0 ลดลง ซึ่งในที่นี้ขอแสดงผลเฉพาะกล้วยกวนระดับควบคุม กล้วยกวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 และ 3 โดยน้ำหนัก เนื่องจาก E_0 ของกล้วยกวนที่มีปริมาณเพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนักนั้นไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับกล้วยกวนระดับควบคุม ดังนี้

รูปที่ 4.5 : กราฟระหว่าง อิลาสติคโมดูลัส และการผิดรูปถาวร พร้อมเส้นแนวโน้ม และสมการความสัมพันธ์ (..... คือ เส้นแนวโน้ม)

โดยความสัมพันธ์ของ E_0 และการผิดรูปถาวรเป็นดังสมการที่ 4.1 ดังนี้

$$Y = 4.60 \times 10^{-4} * X^{-1.92} \dots\dots\dots (4.1)$$

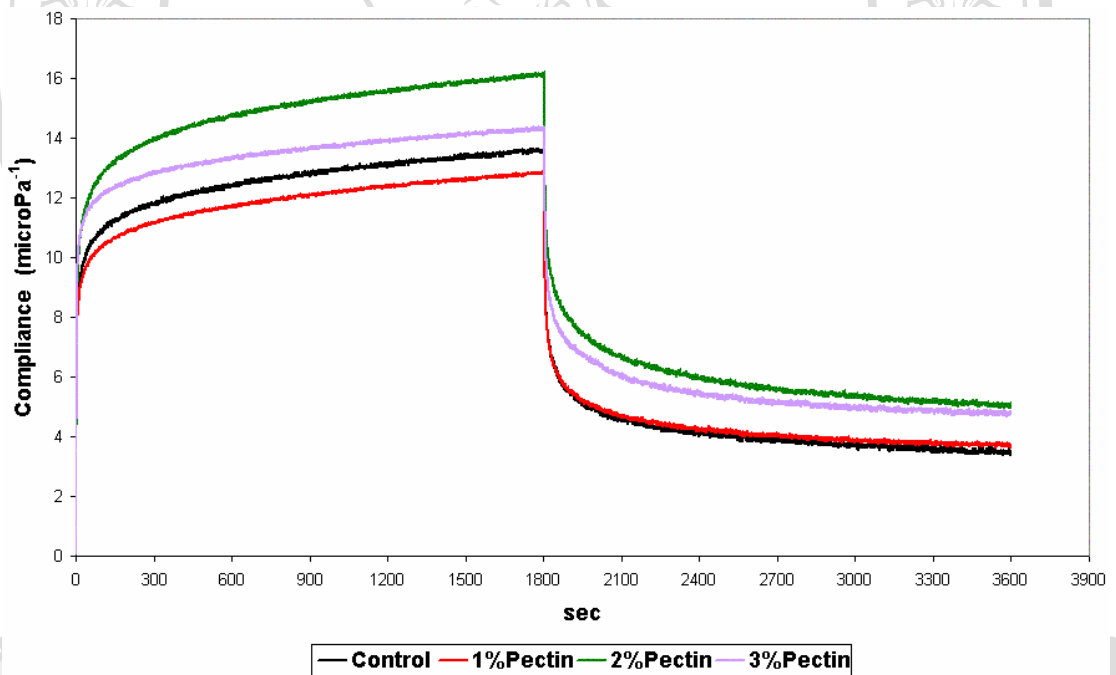
จะเห็นว่า การผิดรูปถาวรซึ่งในที่นี้ คือ ตัวแปร Y เป็นส่วนกลับของ E_0 ซึ่งคือ ตัวแปร X ($R^2 = 0.84$) ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงความสอดคล้องกันในแง่ของสมบัติอิลาสติคของวัสดุ คือ เมื่อมีความเป็นอิลาสติคมากหากถูกกด และทำการถอนแรงแล้ว วัสดุจะเกิดการคืนรูปได้มาก (Ward and Hadley, 1995) นั่นคือ มีค่าการผิดรูปถาวรต่ำ ดังเช่นกล้วยน้ำว้ากวนในระดับควบคุม ซึ่งมี E_0 มากที่สุด คือ 0.36 MPa และมีค่าการผิดรูปถาวرن้อยที่สุด คือ $3.40 \mu\text{Pa}^{-1}$

ส่วนความหนืด (μ_0) นั้น มีแนวโน้มลดลงอย่างเป็นลำดับ และลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกล้วยกวนที่มีปริมาณเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก โดยเพคตินที่เติมลงไปมีผลลดความหนืดของผลิตภัณฑ์ได้ถึงร้อยละ 81 ($R^2 = 0.81$) ทำให้ผลิตภัณฑ์ในหน่วยทดลองนี้แสดงการไหลที่แตกต่างออกไปจากกล้วยกวนหน่วยทดลองอื่นๆ ในพันธุ์เดียวกัน เห็นได้จากเส้นโค้งของ creep ซึ่งมีความชันมากกว่าเส้นโค้งของ creep ในกล้วยกวนหน่วยทดลองอื่นๆ เนื่องจากวัสดุที่มีความหนืดน้อย หรือมีลักษณะนุ่มจะแสดงการไหลได้มากกว่าวัสดุที่แข็ง (Jackman and Stanley, 1995) จากผลการวิเคราะห์ความเป็นวิสโคอิลาสติคทั้งสาม เมื่อพิจารณาร่วมกับส่วนประกอบทางเคมี จะเห็นว่าปริมาณความชื้นที่เพิ่มขึ้น มีบทบาทลดสมบัติอิลาสติคของผลิตภัณฑ์ และทำให้เกิดการผิด

รูปถาวรมากขึ้น สันนิษฐานว่าอาจเนื่องมาจากภาวะที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวผลักดันให้เกิดพันธะไฮโดรเจนระหว่างเพคตินกับน้ำ เนื่องจากเจลของเพคติน ประกอบด้วย พันธะไฮโดรเจน และพันธะไฮโดรโฟบิก การมีอยู่ของเพคตินจึงเป็นการกักน้ำไว้ในโครงสร้างเพื่อก่อ cross-link โดยอาศัยน้ำเป็นตัวกลางของเหลวในการรวมตัวกันของสายโพลิเมอร์ (Oakenfull, 1991) ทำให้มีปริมาณความชื้นเพิ่มขึ้น การเติมเพคตินจึงเป็นการลดสมบัติพลาสติกของผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนนี้โดยทางอ้อม

4.3.3. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติกของกล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคตินต่างกัน 4 ระดับ

ผลการทดสอบ creep ของผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนนั้น ให้ผลคล้ายกับกล้วยน้ำว้ากวน คือ ความสูงของเส้นโค้งของ creep มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น ดังแสดงในรูปที่ 4.6

รูปที่ 4.6 : แผนภาพเปรียบเทียบ creep compliance ของผลิตภัณฑ์กล้วยน้ำว้ากวนที่เติมเพคตินต่างกัน 4 ระดับ

ตารางที่ 4.9 อิลาสติคโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และ การผิดรูปถาวร ของกล้วยไข่กวนที่เติม เพคตินต่างกัน 4 ระดับ

Viscoelasticity	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
E_0 (MPa)	$0.28^a \pm 0.04$	$0.39^a \pm 0.07$	$0.31^a \pm 0.05$	$0.32^a \pm 0.05$
μ_0 (GP)	$1.10^a \pm 0.38$	$1.20^a \pm 0.12$	$1.04^a \pm 0.40$	$1.32^a \pm 0.17$
PD (μPa^{-1})	$3.50^a \pm 30.6$	$3.75^a \pm 21.8$	$5.05^b \pm 48.9$	$4.80^b \pm 50.6$

หมายเหตุ :

- PD คือ การผิดรูปถาวร
- อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคติน กับ อิลาสติคโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และ การผิดรูปถาวร ของกล้วยไข่กวน

Viscoelasticity	Equation	R ²
E_0 (Pa)	$E_0 = 3.45 \times 10^3 * \text{pectin} + 3.13 \times 10^5$	0.01
μ_0 (P)	$\mu_0 = 5.00 \times 10^7 * \text{pectin} + 1.00 \times 10^9$	0.28
PD (Pa^{-1})	$\text{PD} = 5.00 \times 10^{-7} * \text{pectin} + 3.00 \times 10^{-6}$	0.77

หมายเหตุ :

- PD คือ การผิดรูปถาวร

จากรูปที่ 4.6 จะเห็นว่าเส้นโค้งของ creep ของกล้วยไข่กวนที่เติมเพคตินร้อยละ 1 โดย น้ำหนักมีความสูงน้อยที่สุด และเส้นโค้งของ creep ของกล้วยไข่กวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดย น้ำหนักอยู่ในตำแหน่งสูงสุด ส่วนเส้นโค้งของ creep ของกล้วยไข่กวนระดับควบคุม และกล้วยไข่ กวนที่เติมเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก นั้นอยู่กึ่งกลางระหว่างเส้นโค้งของ creep ของกล้วยไข่กวน ที่เติมเพคตินร้อยละ 1 และ 2 โดยน้ำหนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปริมาณความชื้นในผลิตภัณฑ์ทั้งสองหน่วยทดลองมีค่าน้อย (ร้อยละ 31.50 โดยน้ำหนัก) และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเทียบกับปริมาณความชื้นในกล้วยไข่กวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก (ร้อยละ 35.15 โดยน้ำหนัก) (ตารางที่ 4.3) แต่เมื่อพิจารณาอิลาสติคโมดูลัส (E_0) แล้วกลับพบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติของ E_0 ในกล้วยไข่กวนทั้ง 4 หน่วยทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 4.9 อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่าง E_0 และ

ปริมาณเพคตินยังสัมพันธ์กันเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ($R^2 = 0.01$) (ตารางที่ 4.10) ซึ่งถือได้ว่าการเติมเพคตินไม่มีผลต่อสมบัติโกลาสติกของกล้วยไข่กวน

สำหรับความหนืดนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติในทั้ง 4 หน่วยทดลองเช่นกัน เนื่องจากเพคตินมีผลเพิ่มความหนืดเพียงร้อยละ 28 ดังตารางที่ 4.10 แต่การผิรูปลถวรนั้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อปริมาณเพคตินเป็นร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก (ตารางที่ 4.9) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากปริมาณความชื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในกล้วยกวนหน่วยทดลองนี้ (ตารางที่ 4.3) ทำให้สมบัติโกลาสติกของผลิตภัณฑ์ลดลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีสมบัติการไหลมากขึ้น น้ำ ซึ่งเป็นของเหลวยอมตอบสนองต่อการทดสอบตามสมบัติของของไหล (Morrow and Mohsenin, 1966) เมื่อเกิดการผิรูปลแล้ว จะไม่เกิดการคืนรูป หรือเกิดการผิรูปลถวรนั่นเอง (มนัส, 2537) การมีสมบัติของการไหลมากขึ้นจึงเป็นการเพิ่มการผิรูปลถวรนั่นเอง

จากผลดังกล่าวจะเห็นว่า โดยรวมเพคตินไม่มีผลต่อสมบัติโกลาสติกของกล้วยไข่กวน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะการเกิดเจลที่ไม่สมบูรณ์ของเพคติน และการกักน้ำไว้ในผลิตภัณฑ์ ดังเช่นได้กล่าวอ้างไว้ในหัวข้อก่อนหน้า ทำให้ผลการทดสอบซึ่งมีแนวโน้มไม่แน่นอน และไม่มีความแตกต่างทางสถิติ นอกจากนี้การเกิดเจลของเพคตินนั้นยังต้องการสารช่วยคูดน้ำออกจากโมเลกุล เช่น น้ำตาล ซึ่งจะช่วยลดการละลายของเพคตินให้น้อยลง และการมี pH (H^+) ในปริมาณที่เหมาะสม ช่วยลดจำนวนประจุลบของหมู่คาร์บอกซิลให้น้อยลง และลดการผลักกันระหว่างประจุลบดังกล่าวได้ ทำให้สายโมเลกุลของเพคตินเข้ามาใกล้กัน และเกาะรวมกันเป็นโครงสร้างตาข่ายหรือ จังก์ชัน โชน ได้นั่นเอง (นิธิยา, 2545) การเติมเพคตินในภาวะที่ไม่เอื้อต่อการเกิดเจลที่ดีของเพคตินจึงมีผลทำให้เจลเพคตินที่ได้ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

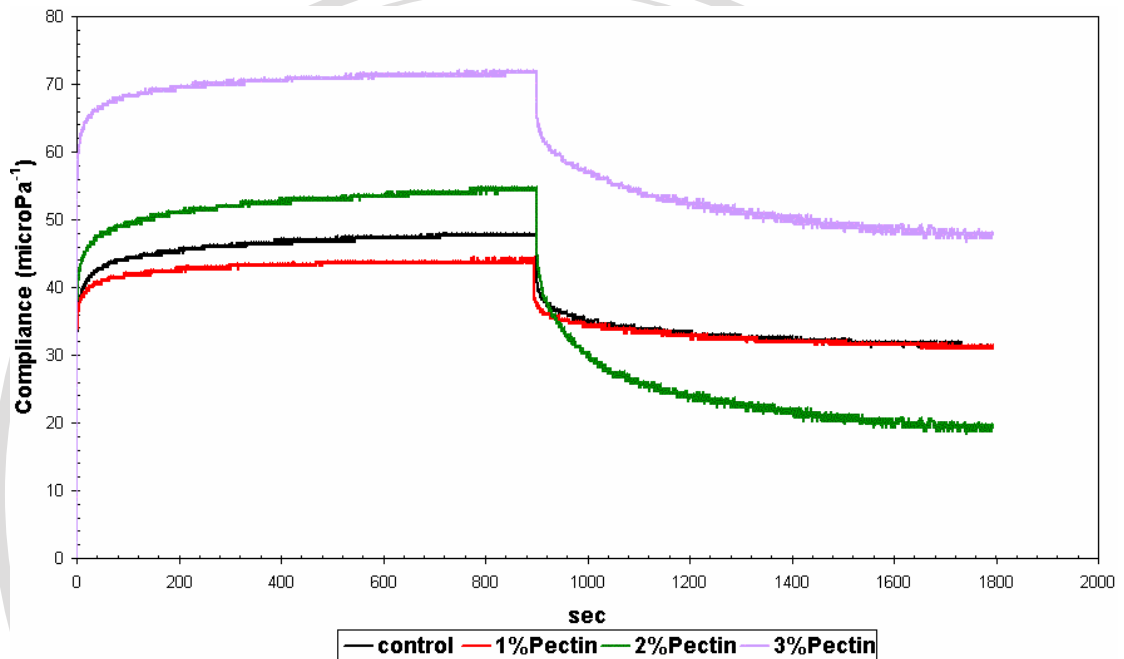
อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบในผลิตภัณฑ์กล้วยหอมทองกวน ยังให้แนวโน้มเช่นเดียวกันกับกล้วยน้ำว้า และกล้วยไข่กวน ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

4.3.4. ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางโกลาสติกของกล้วยหอมทองกวนที่เติมเพคติน

ต่างกัน 4 ระดับ

เนื่องจากผลการทดสอบ creep ในกล้วยกวนทั้งสองพันธุ์ (กล้วยน้ำว้า และกล้วยไข่) ให้แนวโน้มของสมบัติโกลาสติกเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้นไม่เป็นไปตามทฤษฎี ซึ่งนอกจากภาวะที่ไม่เหมาะสมต่อการเกิดเจลของเพคตินดังกล่าวแล้ว ในที่นี้สันนิษฐานว่า อาจมีผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของความชื้นสัมพัทธ์ และอุณหภูมิในบรรยากาศระหว่างวันด้วย ทำให้อุณหภูมิและความชื้นรอบๆ กล้วยกวนมีค่าไม่คงที่ระหว่างรอให้กล้วยกวนเย็นลงที่อุณหภูมิห้อง เป็นผลให้ปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์แปรผันไปตามความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศไปด้วย เนื่องจาก

ความชื้นในผลิตภัณฑ์สามารถระเหยออกสู่บรรยากาศภายนอกได้ (นิธิยา, 2545) การทดลองนี้จึงจัดให้กล้วยหอมทองกวนเย็นลงใน desiccator ซึ่งเป็นระบบปิด เพื่อหลีกเลี่ยงผลจากความแปรปรวนของบรรยากาศภายนอก และผลการทดลองแสดงในรูปที่ 4.7

รูปที่ 4.7: ผลการทดสอบ creep ของกล้วยหอมทองกวนที่ทิ้งให้เย็นใน Desiccator และเติมเพคตินต่างกัน 4 ระดับ

ตารางที่ 4.11 อีลาสติกโมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และการผิครูปถาวร ของกล้วยหอมทองกวนที่เติมเพคตินต่างกัน 4 ระดับ

Viscoelasticity	Control	1%Pectin	2%Pectin	3%Pectin
E_0 (MPa)	$0.23^a \pm 0.04$	$0.26^a \pm 0.07$	$0.19^a \pm 0.05$	$0.23^a \pm 0.05$
μ_0 (GP)	$0.59^a \pm 0.38$	$1.09^a \pm 0.12$	$0.28^a \pm 0.40$	$0.40^a \pm 0.17$
PD (μPa^{-1})	$31.5^a \pm 2.06$	$31.1^a \pm 3.12$	$19.2^b \pm 1.52$	$47.8^c \pm 2.06$

หมายเหตุ :

- PD คือ การผิครูปถาวร
- อักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันในแต่ละแถวแสดงความแตกต่างกันของข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- อักษรต่างกัน หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะเห็นว่า เส้นโค้งของ creep มีแนวโน้มคล้ายกับกล้วยน้ำว้า และกล้วยไข่ คือ อิลาสติก โมดูลัส (E_0) และความหนืด (μ_0) มีแนวโน้มลดลงเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4.11) อีกทั้ง ความสูงของเส้นโค้งของ creep ยังเพิ่มสูงขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเกิดการยุบตัวมากขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น นั่นคือ มีความแข็งลดลงเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้อาจสรุปได้ว่า ความแปรปรวนของความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศไม่มีผลต่อสมบัติวิสโคอิลาสติกของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากการทดลองนี้ปริมาณความชื้นของกล้วยกวนทุกหน่วยทดลองมีค่าใกล้เคียงกัน และไม่มี ความแตกต่างทางสถิติ (ตารางที่ 4.4) แต่ยังไม่ให้ผลการทดสอบ เช่นเดียวกันกับกล้วยน้ำว้า และกล้วยไข่ และอาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นของปริมาณเพคตินไม่มีผลเพิ่มปริมาณความชื้นในผลิตภัณฑ์ดังที่ได้สันนิษฐานไว้ในการทดลองก่อนหน้านี้ ปริมาณความชื้นที่ผันแปรไปนั้นอาจได้รับอิทธิพลมาจากความแปรปรวนของความชื้นสัมพัทธ์ในบรรยากาศเนื่องจากการทิ้งให้เย็นที่อุณหภูมิห้องเพียงอย่างเดียว

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคตินกับ E_0 , μ_0 และการผิรูปลาวานั้นได้แสดงใน ตารางที่ 4.12 ซึ่งจะพบว่า การเติมเพคตินมีผลต่อสมบัติอิลาสติกและการไหลของผลิตภัณฑ์ในเชิงลบ คือ เมื่อปริมาณเพคตินมีค่ามากขึ้น E_0 และ μ_0 จะมีค่าลดลงแต่มีผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจากเพคตินมีผลต่อสมบัติทั้งสอง คือ E_0 และ μ_0 เพียงร้อยละ 10 และร้อยละ 25 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าเพคตินมีผลต่อสมบัติทั้งสองเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเพคติน กับ อิลาสติก โมดูลัส (E_0) ความหนืด (μ_0) และการผิรูปลาว ของกล้วยหอมทองกวน

Viscoelasticity	Equation	R ²
E_0 (Pa)	$E_0 = -7.80 \times 10^3 * \text{pectin} + 2.37 \times 10^5$	0.10
μ_0 (P)	$\mu_0 = -1.00 \times 10^8 * \text{pectin} + 8.00 \times 10^8$	0.25
PD (Pa ⁻¹)	$PD = 4.00 \times 10^{-6} * \text{pectin} + 3.00 \times 10^{-5}$	0.16

หมายเหตุ: - PD คือ การผิรูปลาว

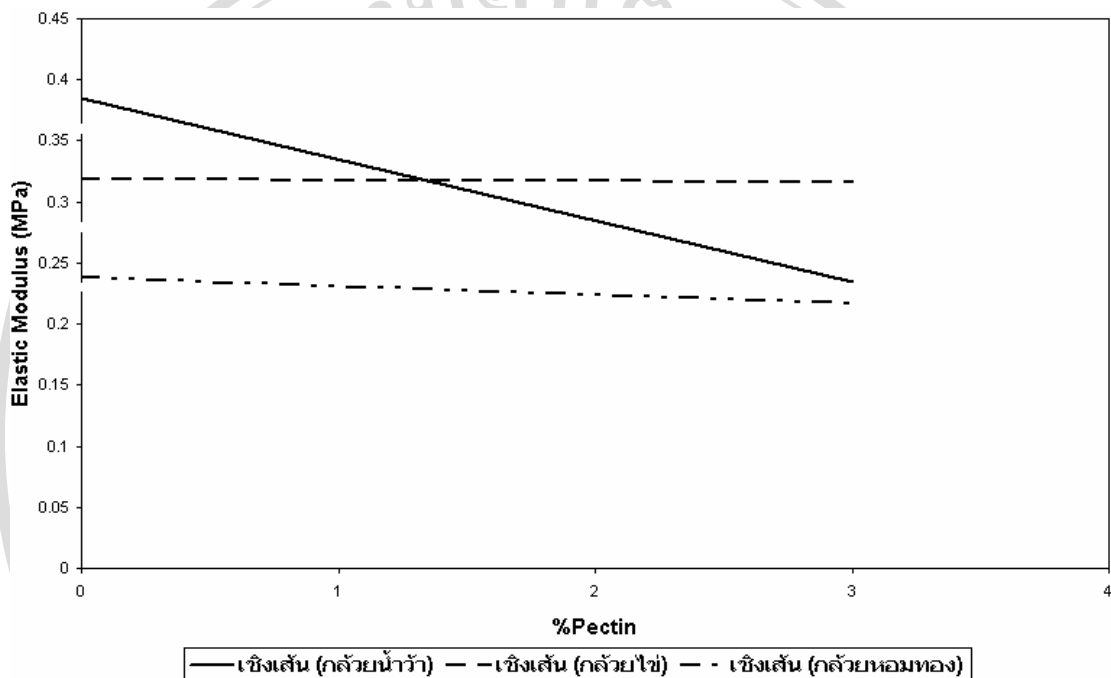
สำหรับการคืนรูป และการผิรูปลาวแล้ว การคืนรูป และการผิรูปลาวของกล้วยกวน ระดับควบคุมและกล้วยกวนที่เติมเพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก มีความใกล้เคียงกัน และไม่มี ความแตกต่างทางสถิติ (ตารางที่ 4.11) แต่เมื่อพิจารณากล้วยกวนที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก กลับพบการแสดงออกของการคืนรูปที่แตกต่างออกไปจากกล้วยกวนระดับควบคุม และกล้วยกวนที่เติม

เพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก อีกทั้งยังแตกต่างจากผลการทดลองของกล้วยหอมทองในการทดลองก่อนหน้าอีกด้วย คือ เมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 2 และ 3 โดยน้ำหนัก กล้วยหวานแสดงอัตราการคืนรูปที่เร็วขึ้น สังเกตได้จากความชันที่มากขึ้นของเส้นโค้งในช่วงการถอนแรง (รูปที่ 4.7) และค่าการผิดรูปถาวรที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก (ตารางที่ 4.11) ทั้งนี้คาดว่าเพคตินอาจมีผลเพิ่มอีลาสติก โมดูลัสในส่วนของ retarded elastic หรือ ส่วนของแบบจำลองไวค-เคลวิน เนื่องจากการคืนรูปในส่วนนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแบบจำลองนี้มากกว่าการคืนรูปในส่วนของ instantaneous elastic (สปริงเดี่ยวจาก แบบจำลองแมกซ์เวลล์) (Steffe, 1996) ทำให้มีอัตราการคืนรูปเร็วขึ้น ดังนั้น จึงหาค่าได้มากกว่าเมื่อใช้เวลาเท่ากัน ทำให้การผิดรูปถาวรมีค่าน้อยกว่ากล้วยหวานหน่วยทดลองอื่น (ตารางที่ 4.11) ส่วนการคืนรูป และการผิดรูปถาวรของกล้วยหวานที่เติมเพคตินร้อยละ 3 โดยน้ำหนักนั้น หากสังเกตจากความชัน (รูปที่ 4.7) จะพบว่าอัตราการคืนรูปใกล้เคียงกันกับกล้วยหวานที่เติมเพคตินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก แต่เกิดการผิดรูปถาวรมากกว่ากล้วยหวานหน่วยทดลองอื่นๆ เนื่องจากเกิดการยุบตัวไปมากกว่า อีกทั้ง ความหนืดในกล้วยหวานหน่วยทดลองนี้ยังมีค่าน้อย คือ 0.40 GP เมื่อเทียบกับกล้วยหวานที่เติมเพคตินร้อยละ 1 โดยน้ำหนัก ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.09 GP ทำให้เกิดการไหลขณะออกแรงกดได้มาก และเกิดการผิดรูปถาวรได้มากกว่าการคืนรูปจึงเกิดน้อยกว่ากล้วยหวานหน่วยทดลองอื่นๆ

อย่างไรก็ตามผลการทดสอบ creep ของการทดลองนี้ยังให้ผลไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ค่าคงที่ของสมบัติวิสโคอีลาสติกต่างๆ มีค่าไม่เป็นไปตามลำดับของปริมาณเพคติน โดยสมบัติวิสโคอีลาสติกต่างๆ ควรเรียงลำดับของตามปริมาณเพคติน จากระดับควบคุมไปยังร้อยละ 3 โดยน้ำหนัก และการเพิ่มปริมาณเพคตินควรมีผลเพิ่ม E_0 ให้กับผลิตภัณฑ์ ดังเช่นผลจากการทดสอบเจลเพคตินในการทดลองก่อนหน้า เนื่องจากการทดลองนี้ไม่มีการปรับภาวะของส่วนผสมระหว่างเพคตินและกล้วยให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมต่อการเกิดเจล คือ มี pH และปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ทั้งหมดที่เหมาะสม การทดสอบ creep จึงให้ผลไม่เป็นไปตามทฤษฎี

4.3.5. การเปรียบเทียบคุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติกของกล้วยกวน 3 พันธุ์

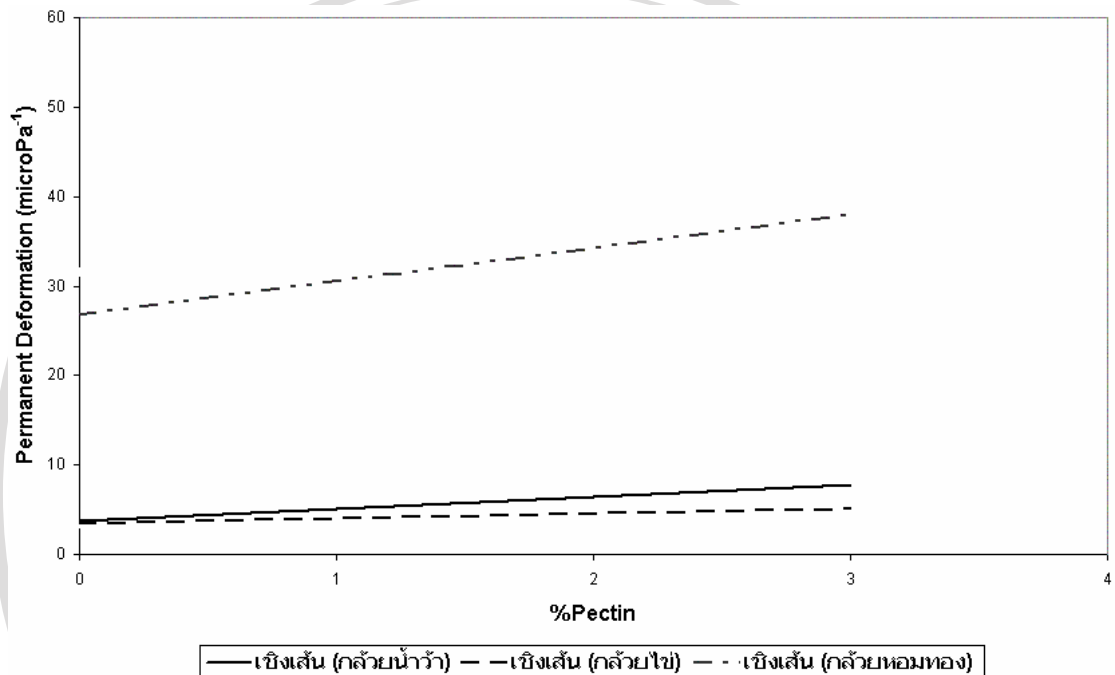
การเปรียบเทียบคุณสมบัติทางวิสโคอิลาสติกของกล้วยกวนทั้ง 3 พันธุ์นั้น ในที่นี้ได้แสดงแยกตามสมบัติอิลาสติก (อิลาสติก โมดูลัส) และสมบัติการไหล (การฝืดรูปถาวร) ดังนี้

รูปที่ 4.8 : แผนภาพเปรียบเทียบแนวโน้มของ อิลาสติก โมดูลัส ของกล้วยกวน 3 พันธุ์

จากรูปที่ 4.8 จะเห็นว่ากล้วยน้ำว้ากวนแสดงสมบัติอิลาสติก หรืออิลาสติก โมดูลัสมากที่สุด นั่นคือ กล้วยน้ำว้ากวนมีความแข็งมากที่สุดเทียบกับกล้วยไข่กวน และกล้วยหอมทองกวน แต่เมื่อมีการเติมเพคตินจะพบว่าเพคตินมีผลลดอิลาสติก โมดูลัสของกล้วยน้ำว้ากวนอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับอิลาสติก โมดูลัสของกล้วยกวนพันธุ์อื่นๆ คือ เมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้นอิลาสติก โมดูลัส ของกล้วยน้ำว้ากวนมีค่าลดลงจากกล้วยน้ำว้ากวนระดับควบคุมอย่างชัดเจน ต่างจากแนวโน้มของอิลาสติก โมดูลัส ของกล้วยไข่กวนซึ่งถือได้ว่าการเติมเพคตินไม่มีผลต่ออิลาสติก โมดูลัส ของกล้วยไข่กวนสังเกตได้จากลักษณะของเส้นแนวโน้มซึ่งไม่แสดงการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติก โมดูลัส ตามปริมาณเพคติน ถือได้ว่าการเติมเพคตินไม่มีผลต่อสมบัติอิลาสติกของกล้วยไข่กวน และสำหรับกล้วยหอมทองกวนนั้นการเติมเพคตินมีผลต่ออิลาสติก โมดูลัสของกล้วยหอมทองกวนที่คล้ายกันกับจากกล้วยน้ำว้ากวน คือ อิลาสติก โมดูลัสแสดงแนวโน้มที่ลดลงเมื่อมีการเติมเพคติน แต่แนวโน้มดังกล่าวไม่แสดงความแตกต่างทางสถิติ (จากตารางที่ 4.11) จึงถือได้ว่าการเติมเพคตินไม่มีผลต่ออิลาสติก โมดูลัส ของกล้วยหอมทองกวนเช่นเดียวกับกล้วยไข่กวน

นอกจากนี้การผิดรูปถาวรของกล้วยกวนทั้ง 3 พันธุ์ยังแสดงแนวโน้มเดียวกันเช่นเดียวกันกับแนวโน้มของอิลาสติคโมดูลัสข้างต้นดังแสดงในรูปที่ 4.9

รูปที่ 4.9 : แผนภาพเปรียบเทียบแนวโน้มของการผิดรูปถาวร ของกล้วยกวน 3 พันธุ์

จากรูปที่ 4.9 จะเห็นว่ากล้วยกวนทั้ง 3 พันธุ์แสดงแนวโน้มของการผิดรูปถาวรเพิ่มขึ้นเมื่อปริมาณเพคตินเพิ่มขึ้น แนวโน้มที่สอดคล้องกันในทุกกล้วยกวน และการผิดรูปถาวรดังกล่าวคือ กล้วยกวนทุกพันธุ์แสดงการลดลงของอิลาสติคโมดูลัสเมื่อเพคตินเพิ่มขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานนั้น เป็นผลจากภาวะที่ไม่เหมาะสมต่อการเกิดเจลของเพคติน ทำให้เกิดความแปรปรวนของสมบัติวิสโคอิลาสติคของกล้วยกวนทั้ง 3 พันธุ์ การตอบสนองต่อการทดสอบของกล้วยกวนทั้ง 3 พันธุ์จึงผิดไปจากทฤษฎี และสมมติฐานที่คาดไว้ (เพคตินควรมีผลเพิ่มสมบัติอิลาสติค หรืออิลาสติคโมดูลัสในผลิตภัณฑ์) ดังนั้นการเติมเพคตินในผลิตภัณฑ์จึงควรจัดให้อยู่ในภาวะที่เอื้อต่อการเกิดเจลจึงจะได้ผลเป็นไปตามทฤษฎี

4.3.6. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบทางเคมีและอิลาสติกโมดูลัสของผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้น และอิลาสติกโมดูลัส (E_0) ของผลิตภัณฑ์

พันธุ์	Equation	R^2
กล้วยน้ำว้า	$E_0 \text{ (Pa)} = -7.40 \times 10^3 * MC + 5.84 \times 10^5$	0.01
กล้วยไข่	$E_0 \text{ (Pa)} = 4.73 \times 10^3 * MC + 1.58 \times 10^5$	0.03
กล้วยหอมทอง	$E_0 \text{ (Pa)} = -1.65 \times 10^4 * MC + 7.63 \times 10^5$	0.59

หมายเหตุ : MC คือ ปริมาณความชื้น (Moisture Content (%w/w))

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำตาล และอิลาสติกโมดูลัส (E_0) ของผลิตภัณฑ์

พันธุ์	Equation	R^2
กล้วยน้ำว้า	$E_0 \text{ (Pa)} = 1.32 \times 10^4 * SC - 2.52 \times 10^5$	0.94
กล้วยไข่	$E_0 \text{ (Pa)} = -6.86 \times 10^3 * SC + 6.61 \times 10^5$	0.16
กล้วยหอมทอง	$E_0 \text{ (Pa)} = 2.33 \times 10^4 * SC - 8.61 \times 10^5$	0.55

หมายเหตุ : SC คือ ปริมาณน้ำตาลทั้งหมด (Sugar Content (%w/w))

จากตารางที่ 4.13 จะเห็นว่าปริมาณความชื้นมีผลในเชิงลบกับอิลาสติกโมดูลัสของกล้วยน้ำว้ากวน และกล้วยหอมทองกวน คือ เมื่อปริมาณความชื้นมีค่ามากขึ้นอิลาสติกโมดูลัสของกล้วยกวนทั้งสองจะมีค่าลดลง แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมดูลัสของกล้วยน้ำว้ากวนเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นซึ่งถือว่าน้อยมาก สำหรับกล้วยหอมทองกวนปริมาณความชื้นมีผลลดอิลาสติกโมดูลัสของกล้วยหอมทองกวนร้อยละ 59 และถือว่ามีความสัมพันธ์กันเพียงปานกลาง สำหรับกล้วยไข่กวนปริมาณความชื้นมีผลเพิ่มอิลาสติกโมดูลัสของกล้วยไข่กวน แต่มีความสัมพันธ์เพียงร้อยละ 3 เท่านั้น หากพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความชื้นและอิลาสติกโมดูลัสดังกล่าวจะเห็นว่า อิลาสติกโมดูลัสมีความสัมพันธ์กับปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์ทั้งสามน้อยมาก ซึ่งขัดกับผลการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยเฉพาะกล้วยน้ำว้ากวนซึ่งอิลาสติกโมดูลัสลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อปริมาณความชื้นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณความชื้นของผลิตภัณฑ์ในแต่ละหน่วยทดลองนั้นไม่สม่ำเสมอ จึงมีความสัมพันธ์กับอิลาสติก

โมคูลัสน้อยมาก ดังเช่นกล้วยน้ำว้ากวนที่อิลาสติกโมคูลัสมีความสัมพันธ์กับปริมาณความชื้นเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น และจากความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำตาลกับอิลาสติกโมคูลัส ดังตารางที่ 4.14 ซึ่งพบว่าปริมาณน้ำตาลทั้งหมดในกล้วยน้ำว้ากวนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมคูลัสได้ถึงร้อยละ 94 อาจกล่าวได้ว่าสำหรับกล้วยน้ำว้ากวนการลดลงของปริมาณน้ำตาลอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการลดลงของอิลาสติกโมคูลัส แต่ไม่อาจกล่าวเช่นเดียวกันนี้ได้กับกล้วยหอมทองกวนและกล้วยไข่กวนเนื่องจากอิลาสติกโมคูลัสในผลิตภัณฑ์ทั้งสองมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกันกับกล้วยน้ำว้ากวนขณะที่ปริมาณน้ำตาลทั้งหมดในผลิตภัณฑ์ทั้งสองมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมคูลัสเพียงร้อยละ 16 สำหรับกล้วยไข่ และปริมาณน้ำตาลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมคูลัสของกล้วยหอมทองกวนเพียงร้อยละ 55 ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวถือว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมคูลัสน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่สม่ำเสมอของส่วนประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วยทดลอง ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น เนื่องจากปริมาณความชื้นที่เพิ่มขึ้นย่อมหมายถึง การลดลงของสัดส่วนของปริมาณน้ำตาล และส่วนประกอบทางเคมีอื่นๆ ในผลิตภัณฑ์ ดังนั้นหากปริมาณความชื้นในผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วยทดลองไม่สม่ำเสมอย่อมหมายถึง ปริมาณน้ำตาลในแต่ละหน่วยทดลองไม่สม่ำเสมอตามไปด้วย จึงทำให้ปริมาณของส่วนประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์ไม่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของอิลาสติกโมคูลัสของผลิตภัณฑ์